Бары дойдулар пролетариҥдара, холбоҥуҥ!

САРДАҤА

ССКП өлөҥүөк оройуоннаабы комитетын уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабы Советын органа
Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 3-е сыла.
№ 28 (286)
Муус устар 9 күнэ 1957 сыл.
Оптуорунньук
Сыаната 10 харчы

Үөрэх дьылын ситиһиилээхтик түмүктүөххэ

Советскай оскуола иннигэр үүнэн иһэр эдэр көлүөнэни коммунистическай тыыҥа витин соруга туруоруллар. Бу соругу ситиһиилээхтик быһаарыыга оскуолаларга үөрэтэр уонна иитэр үлэни туһсарыы быһаарар суолтаны ылар.

Быйылгы 1956-57 с.с. үөрэх дьылыттан «Оскуолаларга экзаменнар ахсааннарын аччатар туһунан» РСФСР Үөрэҕин министрэ Е. И. Афанасенко бирикээһинэн сибээстээн үөрэтэр-иитэр үлэни туһсарыы боччумнаах соруга хаһааҥнытааҕар да күүһүрдүллэн туруоруллар.

Оройуон сорох оскуолаларыгар бу соругу сөптөөхтүк өйдөөн туран күүһү харыстаммат үгүс өрүттээх үлэни ыыпыттарын түмүгэр үөрэтэр-иитэр үлэҕэ, ааспыт сыллары кытта тэҥнээтэххэ, балачча саҥа түмүктэр ситиһилиннилэр. Харыйалаах начаалынай оскуолатыгар (сэбиэдиссэй Христофоров Х. А.) III чиэппэр түмүгүнэн үөрэҕи билии 94,1 бырыһыаҥҥа тиийдэ, а. э. 51 үөрэнээччиттэн 48 үөрэнээччи үөрэхтэригэр ситиһэллэр, оттон ааспыт үөрэх дьылын бу чиэппэригэр үөрэҕи билии 87 бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр этэ.

Кирбэй начаалынай оскуолатыгар (сэбиэдиссэй Васильева М. С.) үөрэнээччилэр үөрэҕи билиилэрэ 89 бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр, ити ааспыт үөрэх дьылын кытта тэҥнээтэххэ 9 бырыһыанынан үрдүк. Харыйалаах оскуолатыгар III уонна IV кылаастар, Кирбэй оскуолатыгар бэлэмнэнии, II уонна III кылаастар 100 бырыһыан үөрэҕи билиини ситистилэр.

Харыйалаах оскуолатынаабы пионерскай дружина (старшай пионервожатой Перова М. Ф.) пионердара үөрэхтэригэр бары ситиһэллэр.

Ити оскуолаларга интернатчиктар үөрэҕи билиилэрэ балачча үрдэтилиннэ.

Бу үөһэ аатталлыт оскуолалар үөрэнээччилэр иккис оройуоннай олимпиадаларыгар бастакы миэстэлэри ылбыттара түбэспиччэ буолбатах, ити үөрэтэр-иитэр үлэ атын оскуолалары кытта тэҥнээтэххэ балачча үрдүк таһымҥа турарын түмүктээн көрдөрөр чахчынан буолар.

Үөрэтэр-иитэр үлэҕэ үтүө суобастаахтык сыһыаннаһан үлэлиир, общественнай үлэҕэ активнайдык кыттар учууталлар ахсааннара үүнэн иһэр. Кинилэр истэригэр т.т. Дудырина В. И., Перова М. Ф., Бястинова М. О., Провоторова Н. И., Васильева А. И., Григорьева Х. И. ааттарын бастатан туран бэлиэтиэххэ сөп.

Ол эрээри оройуон оскуолаларыгар үөрэтэр уонна иитэр үлэ билиҥҥи көрдөбүлгэ эпиэттээбэттик намыһах кэрдиискэ турар. Оройуон үрдүнэн үөрэҕи билии III чиэппэр түмүгүнэн баара-эрэ 71,2 бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр, атыннык эттэххэ оройуон үрдүнэн 434 үөрэнээччигэ сыана туруоруллубутуттан 309 эрэ үөрэнээччи ситиһэр. Үөрэҕи билии ордук өлөҥүөк орто, «Эйик» уонна Дьэлиндэ начаалынай оскуолаларыгар намыһах.

Өлөҥүөк орто оскуолатыгар 217 үөрэнээччиттэн 132, а.э. үөрэнээччилэр 60,8 бырыһыаннара эрэ ситиһэр. Ордук куһаҕан түмүгү көрдөрдүлэр: V—X кылаастар үөрэнээччилэрэ (эбэтэр баара эрэ 54 бырыһыаннара үөрэхтэрин билэр). Үөрэҕи билии «Эйик» оскуолатыгар 76,2, Дьэлиндэ оскуолатыгар 70 бырыһыаҥҥа эрэ тэҥнэһэр.

Бу үөһэ аатталлыт оскуолаларга үөрэҕи билии намыһах буолуута сорох учууталлар өттүлэриттэн бэйэлэрин туһаннаах үлэлэригэр аахайымтыата суох сыһыаннаһыыларынан, ыытыллар уруоктар үөрэнээччилэргэ дириҥ уонна чиҥ билиини иҥэрбэккэ намыһах таһымнаахтык барыыларынан оскуола уонна кылаас тас өттүнээҕи үлэлэри сөптөөхтүк туруоран туран үөрэҕи билиҥэ туһаайбатахтарынан эрэ быһаарыахха сөп.

Үөрэҕи билии ордук нуучча, саха тылларыгар уонна ахсааннаҥа куһаҕан. Холобур, Сухаана начаалынай оскуолатыгар нуучча тылыгар суругунан үөрэнээччилэр 32 бырыһыаннара ситиспэт. Дьэлиндэ начаалынай оскуолатыгар саха тылын суруйуутугар үөрэҕи билии 68 бырыһыаҥҥа эрэ тэҥнэһэр. Оттон Өлөҥүөк орто оскуолатыгар физикаҕа 116 үөрэнээччиттэн 25, геометрияҕа 116 үөрэнээччиттэн 20 үөрэнээччилэр үөрэхтэригэр ситиспэттэр.

Маны сэргэ оройуон үрдүнэн үөрэҕи билии хаачыстыбата мөлтөҕүн бэлиэтиэххэ наада. Ол курдук туруоруллубут сыаналартан үгүс өттүн үс сыаналар ылаллар, наар «4» уонна «5» сыаналарынан үөрэнэр оҕолор ахсааннара аҕыйах.

Холобур, орто оскуола V—X кылаастарын 167 үөрэнээччилэриттэн 3 эрэ киһи «4», «5» сыанаҕа үөрэнэр, хата төттөрүтүн 5-тии, 6-лыы куһаҕаннаах оҕолор ахсааннара уонна аҕыллар.

Үгүс оскуолаларга комсомолецтар уонна пионердар үөрэххэ уонна дьиссипилиинэҕэ баһылыыр-көһүлүүр, холобур буолар оруолу көрдөрбөттөр.

Орто оскуолаҕа комсомолецтар үөрэҕи билиилэрэ 69 бырыһыаҥҥа, пионердар—73 бырыһыаҥҥа эрэ тэҥнэһэр. Сухаана оскуолатын IV кылааһын пионердара аҥардарын кэриҥэ үөрэхтэригэр ситиспэттэр.

Интернатчиктары уонна иккис сылларыгар үөрэнээччилэри кытта сөптөөх үлэ ыытыллыбатын түмүгэр кинилэр ортолоруттан үөрэххэ ситиспэт буолуу түбэлтэтэ олус элбэх.

Үөрэх түмүктэнэрэ чугаһаата. Биллэрин курдук быйыл экзаменнар VII уонна X эрэ кылаастарга ыытыллыахтара, онтон ураты кылаастарга үөрэнээччилэри үрдүкү кылаастарга таһаарыы түөрт чиэппэргэ туруоруллубут сыаналартан учуоттаан туруоруллубут уонсай сыллааҕы түмүгүнэн оҥоһуллар.

Үгүс кылаастарга экзаменнар ыытыллыбат буолуулара учууталлар эпиэтинэстэрин хаһааҥнытааҕар да өссө үрдэтэрин хас биирдии туһаннаах учуутал бигэтик өйдүүрэ наада.

Сүрүн болҕомтону уонсай сыллааҕы түмүгү бары өттүнэн көрөн сөптөөхтүк сыаналаан табатык туруоруу туруохха.

Быйыл экзаменнар 7 кылааска маннык предметтэргэ барыахтара—нуучча тылыгар тылынан уонна суругунан (изложение), арифметикалаах алгебраҕа—тылынан, саха тылыгар—суругунан. Оттон онус кылааска экзаменнар барыта 7 предметкэ ыытыллыахтара.

Экзамен историяҕа X кылаас эрэ программатыгар, онтон ураты предметтэргэ X кылаас программатыгар эбии 8—9 кылаастар матырыйаалларыттан сорох сүрүн боппуруостары хабан ыытыллыаҕа.

Үөрэх дьылын ситиһиилээхтик түмүктүүр сыалтан бары кылаастарга саҥа матырыйааллары барыыны сэргэ, урукку уонна быйылгы матырыйаалларгa хатылааһыны былаанналаахтык тэрийэн систиэмэлээхтик ыытыахха.

Биирдиилээн уонна бөлөҕүнэн консультациялары итиэннэ көмөнү оҥорууну тэрийиэххэ наада.

Бары учууталлар уонна үөрэнээччилэр күүстэрин, сүрүн болҕомтолорун үөрэх дьылын ситиһиилээхтик түмүктүүр иһин туһаайыахха.

И. П. ВАСИЛЬЕВ,
үөрэх оройуоннаабы салаатын сэбиэдиссэйэ.

80000

Ыччаттар уонна студеннар VI аан дойдутаабы фестивалларыгар аан дойду араас муннуктарыттан уолаттар уонна кыргыттар мустуохтара. Сүүс түөрт уон дойдуттан отут тыһыынча киһи кэлиэҕэ. Бу быраабыыныкка советскай делегация кыттыыны ылыаҕа.

Итини таһынан Москваҕа буолар фестивалга комсомол путевкатынан 80 тыһыынча уолаттар уонна кыргыттар кэлиэхтэрэ. Кинилэр хастыы да группанан кэлэн барыахтара—биирдии группа түөртүү күн устата сылдьыаҕа.

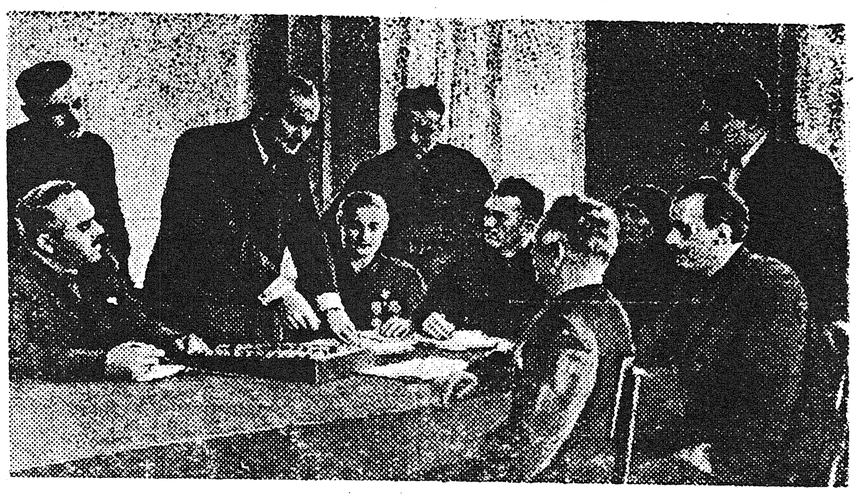

Грузинскай ССР. Республика Наукаларын академиятын экономикаҕа институтун үлэһиттэрэ чопчу экономика сүрүн боппуруостарын үөрэтиигэ элбэх биириэмэлэрин биэрэллэр. Институт коллектива заводтарга, фабрикаларга, колхозтарга, совхозтарга хас да выездной сессиялары оҥортоого. Саҥардыы Калинин аатынан колхозка выездной сессия буолла. Онно колхозтар председателлэрэ, агрономнар, бухгалтердар сыыттылар.

СНИМОККА: Экономика институтун профессора экономическай наукаҕа доктор Т. Гугушвили (хаҥастан үһүс) Калинин аатынан колхоз актыыбын кытта кэпсэтэр.

Г. ВАХТАНГАДЗЕ фотота. ССТА фотохрониката.

★ ★

Дьиэ хаһаайкатыгар өйдөбүл

Таҥаһы ыраастааһын

Көбүөртэн арылаах бээтинэни ыраастыырга бензиҥнэ илитиллибит мас бөдөҥ көөбүлүнэн аалыахха, онтон кинини бээтинэҕэ балай эмэ бириэмэҕэ таммалатыахха.

Өр сылдьыбыт чэрэнилэ бээтинэтин арыгы испиринэн суох оҥоруохха сөп, оттон сибиэһэйин—лимон сүмэһинэн эбэтэр лимоннай кислотанан. Ити хайа да түбэлтэлэриигэр баатаны сиҥиирдэн баран бээтинэҕэ сыһыары тутуохха наада. Кини чэрэнилэни сыыйа бэйэтигэр оборон ылар. Ыраастаныллыбыт миэстэни мыылаах уунан суулуллар уонна болотуна тэрээпкэнэн кууруор диэри сотуллар.

Кубарыйбыт көбүөрү сэлиэһинэй бурдук буспут итии уотурбатынан ыраастыыллар. Итиитэн кини кыраскалара тилленнэр, сырдыыллар. Көбүөрү кылабаччытар иһин кинини ыраастаан баран денатуратынан сотуохха наада.

Өтүүк суолун хайдах ыытыахха сөбүй

Үрүҥ хлопчатобумажнай уонна солко таҥастарга өтүүктэн хаалбыт бээтинэни ыстакаан аҥара ууга 1 лаймай луоска водород перекиһин уонна хас да хаапсыла нашатырнай испирт сурадаһыныгар илитиллибит баатанан эбэтэр тэрээпкэнэн сотуллар. Ити кэнниттэн бээтинэни уунан суулуллар. Вискознай солкоҕо хаалбыт өтүүк суолун арыгы испиринэн эбэтэр уулаах испиринэн сотоллор.

—о—

Сөбө суоҕунан ааҕабыт

Биһиги бу сылга «Кыым», «Сардаҥа» хаһыаттарга сурунан бэйэбит билиибитин үрдэтиэбит. Колхозтаахтар кинин уонна республиканскай хаһыаттары сурунан ылаллар.

Ол эрээри иэһилиэк, колхоз салайааччылара ардыгар киһи өйдөөбөт, сөбө суох быһыыларын эмиэ таһаараллар. Колхозтаахтары кытары сирэй сөбүлэспэккэ эрэ бэйэлэрэ таптаабыт хаһыаттарыгар кэтэхтэн суруттарар идэлэниилэр.

Билиҥин биһиги ортобутугар бэчээккэ суруттарыан баҕарбат киһи суох буолуоҕа, ол гынан баран кинилэр баҕаларын толору учуоттуур наадалаах, онон кэтэхтэн сурутууну сөбө суоҕунан ааҕабыт уонна суруппут хаһыаппытын кэмигэр тутан иһиэхпитин баҕарабыт.

П. Кириллов,
Н. Степанов,
«Ленин суола» колхоз колхозтаахтара.

Олимпиада түмүгүттэн

Аастыг ый бүтүүтүгэр саастыы үһүн ерөбүл бириэмэтигэр Өлөнүөккэ түөрт күн устата үөрэнээччилэр уонна пионердар иккис ороҥуоннай олимпиадалара ыытылынна.

Олимпиада үөрэнээччилэр уус-уран самодеятельностарын уонна оҕолор айымныыларын выставкатын көрүүгэ уонна физкультурнай-спортивнай күрэхтэһиилэргэ ыытылынна. Маныаха барыта алта оскуола кытынна, уопсай түмүккэ Харыйалаах начаалынай оскуолата бастаата.

Оскуолалар коллективтара үөрэнээччилэр олимпиадалара ыытылларынан сибээстээн үөрэх-иитии үлэни балачча туһсарбыттара, кылаас тас өттүнээҕи үлэни салайар уонна хонтуруоллуур буолбуттара көһүннэ.

Оҕолор уус-уран самодеятельностарын көрүүгэ барыта биэс оскуола үөрэнээччилэрэ кыттыыны ыллылар. Оҕолор талааннарын уонна айар дьоҕурдарын сыаналааһын түмүгэр жюри Дьэлиндэ начаалынай оскуолатын үөрэнээччиларин коллективын бастаабытынан аахта. Бу оскуола учууталлара т.т. М. Кокорина, Б. Дудырина кыһамныылаах үлэлэрэ күһаҕана суох түмүктүнэ.

Оҕолор бириҥнилээн дьоҕурдарын уонна талааннарын сайыннарыы түмүгэр аҕыйаҕа суох үчүгэй ырыаһыттар, үгкүүһүттэр о.д.а. бааллара биллиннэ.

Дьэлиндэ начаалынай оскуолатын үөрэнээччитэ М. Николаева, Харыйалаах начаалынай оскуолатын үөрэнээччитэ М. Топорова, Кирбэй начаалынай оскуолатын үөрэнээччитэ В. Гуляев уонна Өлөнүөк орто оскуолатын начаалынай кылааһын үөрэнээччитэ А. Архипова ыллааһыннарын көрөөччүлэр үрдүктүк сыаналаатылар. Ол курдук—Батакаева (Сухаана), Д. Топоров (Харыйалаах) уонна Дьэлиндэ оскуолаларын үөрэнээччиларэ үчүгэй үгкүүлэри толортоотулар.

Кирбэй начаалынай оскуолатын үөрэнээччитэ Х. Николаев акробатическай нүөмэрдэри толоруута биһирэннэ. Ити оскуола үөрэнээччитэ С. Николаев музыкальнай нүөмэрдэри үчүгэйдик толордо.

Оҕолор быһар-ойуулуур оҥоһуктарын конкурстарыгар кинрбит үлэлэриттэн Кирбэй начаалынай оскуолатын үөрэнээччиларин үлэлэрэ үчүгэй сыанабылы ыллылар.

Вышевкаҕа ордук үчүгэй сыанабыллары К. Гуляева (Кирбэй), М. Топорова, Л. Иванова (Харыйалаах) үлэлэрэ ыллылар. Оттон быһар-ойуулуур үлэҕэ Д. Николаев (Харыйалаах), С. Николаев (Кирбэй), А. Алексеев (Өлөнүөк) оҥоһуктара биһирэннэ. Маны сэргэ Сидорова (Сухаана), А. Иванов (Өлөнүөк) үчүгэй уруһуйдара хайҕанна.

Саахыматка күрэхтэһиигэ барыта 11 команда кыттыбытыттан Өлөнүөк орто оскуолатын иккис командата 15 очкоттан 14,5 очкону ылан бастаата.

Дуоматка күрэхтэһии түмүгэр Өлөнүөк уонна Сухаана начаалынай оскуолаларын командалара I—II миэстэлэри ыллылар.

Э. Христофоров, В. Сивых (Өлөнүөк) буоланнар бэйэлэрин дуоскаларыгар бинр да хотторуута суох үчүгэйдик оонньоон бастаатылар. Үөрэнээччилэр В. Кириллов (Кирбэй), В. Полуэктов (Сухаана) эмиэ куһаҕана суох оонньоотулар.

Уолаттар уонна кыргыттар эстафеталарыгар маҥнайгы миэстэни Харыйалаах оскуолатын командата ылла. Эстафетаҕа бириҥнилээн үчүгэй түмүктэри Д. Николаев, Л. Иванова (Харыйалаах), К. Илларионов (Өлөнүөк) о.д.а. көрдөрдүлэр.

Хайыһарга түөрт оскуола представителлэрэ кыттыыны ыллылар. Уолаттар 3 клм. дистанцияларыгар маҥнайгы миэстэни Харыйалаах начаалынай оскуолатын үөрэнээччитэ Д. Николаев ылла. Оттон кыргыттартан бастакы миэстэни Харыйалаах III кылааһын үөрэнээччитэ Л. Иванова ылары ситистэ.

Олимпиадаҕа бастаабыт командалар, бириҥнилээн кыайыылаахтар сыаналаах бириистэриэн уонна дипломнарынан, грамоталарынан наҕараадаланнылар.

Бу олимпиадаҕа «Ээйик» начаалынай оскуолата ыраах олororунан сибээстээн быһар-ойуулуур оҥоһуктар конкурстарыгар эрэ кыттыыны ылла, оттон Дьэлиндэ начаалынай оскуолатын үөрэнээччиларэ уус-уран самодеятельноска эрэ кытыннылар.

Орто оскуола начаалынай кылаастарын коллектива улахан тэриллиилэрэ суохтарын көрдөрдүлэр. Үгүс оскуолаларга үөрэнээччилэр бинр формалара суоҕа олус хомолтолоох. Маны сэргэ саахымакка уонна ытыыга үлэ мөлтөхтүк ыытыллара чорботон бэлиэтэниэхтээх.

Иннникитин оскуолалар коллективтара бу сүрүн итэҕэстэри туоратан, үөрэх-иитии үлэтин туһсарыыга бастатан туран, кылаас тас өттүнээҕи үлэни үрдүк таһымҥа ыыталлара олохтонуохтаах.

А. Ильина,

С. Николаев.

Гаврил Бурнашев,

Орто оскуола преподавателэ.

* * ФЕЛЬЕТОН * *

„Сатаабыттар“

(Конкурска бириэмийэлэммитэ).

—Остолобуойга олох аһаабаттар, харчы киприитэ хаалан иһэр. Былаан, былаан, былдьаһыктаах былаан олоххо кинрэрэ уустук буолла. Табаарыс председатель, аһылык тэрилтэтигэр аччыгыйтан үлэлээбиккин, албастаах-алыптаах сүбэтэ арыйан кулу—диэн ороҥуон кинининээҕи остолобуой сэбиэдиссэйэ кыһаҕаттан тахсаары, кырыымчыктан куотаары, былааны толороору, бырыһыаны эккирэтэн быста-ойдо олордо.

Райсоюз председателэ уолуйбакка, ыксаабакка, урукку̇ттан билэрдин оҥостон олорон:

—Бириэмэни аһарбакка, оруобуна уот хараҕар ыйдааҕы былааны толорор наадалаах. Элбэх киһини эрийэн эрэйгэ тиэрпит, үтүө ааты суурайар, аһыы амтаннаах, алдьархай аргыстаах арыгы ас, биллэрин курдук билиҥни бириэмэҕэ биһиги ороҥуоммутугар бэрт аҕыйах. Арыгы үбү үмүрүччү тардааччы, халыг да хармааны хансытааччы. Онон тас көрүҥүн талба ааттаан, ис өттүн итирдэр албастаан «аһыы ууну» оҥорон, былааны толорор «иньмата» булуохха.

Ороҥуон кининээҕи остолобуой сэбиэдиссэйэ таалан олорон баран, эмискэччи эккирии түстэ:

—Ээй, Ээй, буллум, буллум талба ааты, тас көрүҥүттэн таһыччы кэриэтэ таайбат суолу. Мүөт, мүөт... мүөт... мининьигэс, мүөт киһини барытын умсугутар. Мүөт киһини итириэт. Онон медок диэн ааттыахха, медогу амсайдахтарына, кэлин бэйэлэрэ да кэтэрдэ сылдьар буолуохтара.

Ити курдук аастыг сыллаахха райсоюз үлэһиттэрэ былаан туолбат былдьаһыктаах суолуттан быыһанары «булбуттара».

«Табыгастаах кэпсэтиини», «талба быһаарсыыны» олоххо киллэрэргэ олох хойутаппакка, олук уурсан оҥорон баартара: улахан ыһааттары остолобуойга киллэрэн, уунан толорон, саахардаах,хмеллээх «асчыт барахсаттар» аҕылаһан-мэгилэһэн астаан баартара.

Аҕыйах хонон баран «асчыт-үөлчүт» остолобуой үлэһиттэрэ:

—Ытыктабыллаах клиент, медокта амсай, аппетиткин көтөхтөр,—диэн аһыы кэлбит киһиэхэ аһара аламаҕайдык ааттаһардыы этэллэр.

Ороҥуоннай остолобуойга аһыыр дьон ахсаана арыый элбиир. Аһылык аайы «аттаах» арыгыһыттар арахпат буоллулар: аһааһын-сиэһин, кэпсэтии-иисэтии кэмэ суох кэҥээтэ. Остолобуой дьиэтэ оннуттан уларыйан иҥириктиир сири элбэхтик санатта.

Ити медок, ис дьиҥэр, быраскалыын «быраттыылар», итирдэриэ аналлаахтар. Ити иһин ороҥуоннай остолобуой үлэһиттэрэ күннээҕи менюга «Күндү мүөт амтаннаах» медоктарын сурҕыйбаттар, иһэ үөрэммит «эрэттэр» ити да менюта суох илэ-чахчы биллэллэр.

Итирдэр идэлээх эҥин араас астар алдьатыыларын туһунан эгэлгэ үгүс кэпсэтиилэри, эҥин араас ыстатыйалары хаһыаттартан, сурунааллартан, кинолартан, лекциялартан куруутун билсэ турабыт. Оттон Райсоюз салайар үлэһиттэрэ «Арыгыны иһиг!» диирдии «астаан-үөллээн бургучутан» аһыы аһы оҥорон атыылыыларын туһунан бэйэлэрэ, туох диллэрий? Ону аһан ороҥуон үлэһиттэрэ, ордук чорботон, салайар өттө ити боппуруоска эйэлэһэн олороллорун этиэхпин баҕарабын.

Райсоюз салайар үлэһиттэрэ, «эргэ ньыманан» былааны эккирэтиһэр этириэс сатаммат, ити кэриэтин амтаннаах араас аһы астатан атыылыыр аһара ордук буолуо этэ!!!

Жюри бэчээккэ көҥүллээбит хоһоонноро

Меркурий Иванов,

Өлөнүөк орто оскуолатын VIII кылааһын үөрэнээччитэ.

ТӨРӨӨБҮТ ДОЙДУМ

Күндүтүк саныыбын төрөөбүт
Күн уоттаах бу Ийэ дойдубун,
Биһиэхэ мүөттээҕэр мининьийбит
Сөп-сөрүүн, ыт-ыраас салгынын.
Сибэкки, үүнээйи симэхтээх
Сыһыылаах, хочолоох, чаранчаах;
Чыычаах чуор ырыата чуорааннаах
Чэлгийэ көҕөрөр тыалдаах.
Күн уотун көмүстүү күндээрдэр
Киэҥ дириҥ уулардаах өрүстээх,
Күлүгү үөһүгэр түһэрэр
Күлүмүүр сиэркилэ күөллэрдээх.
Көҕөрөр кэрискэ хайата
Көмүстээх, алмазтаах, таас чохтоох,
Талбаара ньимийбит тайҕата
Туһалаах, кылааннаах түүлээхтээх.
Сыллата барҕарар колхоһа
Эгэлгэ массыына көлөлөөх,
Ыраахтан унаарар сопуога
Мөлүйүөн буутунан бурдуктаах.
Таптыыбын төрөөбүт дойдубун
Үөрүүбүн, олохпун, үлэбин!
Киэҥ туттан хоһоммор холбуубун
Кини киэҥ баараҕай киэлитин!

Аким-Кондратьев.

Киэһэ

Кинрбит күн сарыала
Былыкка кыыста.
Сайылык көп тыала
Талахха саспыта.

* * *

Күөл уута далбааран
Мэндээрэ турбута.
Хатыҥ мас наскыйан
Лабаанан кууспута.

* * *

Чугас үөл ниҥиҥэ
Татыйык саҥарда...
Халлаан сөҥ түгэҕэ
Дириҥээн барыарда.

* * *

Саҕахтан ый тахсан
Күөх дуолга тыыланна.
Толбон дуй кутуллан
От сиигэ уоттанна.

* * *

Бу кэми сүрэхтэн
Долгуйан таптыыбын.
Үүнүүлээх үрэхтэн
Доҕорбун саныыбын.

ААҒААЧЧЫ, ЭН БИЛЭҒИН ДУО?

Киһи үрдүгэ күн устатыгар уларыйар. Сарсыарда эрдэ киһи үрдүк буолар, киэһэ 1-2 сантиметрынан аччыыр, оттон күҥҥэ үһүннүк хаамтахха 4-6 сантиметрга тиийэ намтыыр.

Үрдүк аччаһына топоҕос уонна сүһүөх ардыларынааҕы араҥа өҥүргэс ыгыллыытыттан буолар.

Саамай улахан киһи үрдүгэ 2 метр 83 сантиметр, атын саамай кыра—отут биэс саастаах карлик—42 сантиметр этэ.

Саамай ыарахан киһи 369 килограмм уонна саамай чэпчэки карлик—9,5 килограмм ыйааһыннаах.

Редактор М. Л. БАИШЕВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөнүөк ороҥуона. Редакцияҕа киирэр сурукка араспаанньаны, ааты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.

Заказ № 286. Оленекская районная типография. Тираж 400.